

Tema: Što misliš tko si? – Identitet

2. dio: Kako se identiteti formiraju i održavaju?

Što nas čini onime što jesmo? Velikim dijelom za to je odgovorna naša prošlost ili, preciznije, onaj dio naše prošlosti kojeg se sjećamo. Naša sjećanja ključni su elementi u stvaranju naših identiteta. Točno je da se ne sjećamo svega i vrlo često se ne želimo sjećati svega! Sljedeće aktivnosti pokazat će učenicima da je sjećanje aktivan i trajan proces, a da je pamćenje u suštini subjektivno i selektivno. Počevši na individualnoj razini u ovom dijelu će se istražiti izazovi u vezi s kolektivnim sjećanjem i identitetom iz povijesne perspektive.

Upozorenje: Ova nastavna jedinica sadrži poveznice na internetske stranice kao što je YouTube. Sadržaj na tim stranicama podložan je promjenama te bi trebalo voditi računa o njegovoj prikladnosti za učenike.

Nastavni ciljevi u ovom dijelu

Vaši će učenici:

- razumjeti ključnu ulogu sjećanja u stvaranju i održavanju osjećaja identiteta
- ocijeniti važnost načina na koji ljudi pokazuju i čuvaju ili pak odbacuju i čak uništavaju prošlost
- biti svjesni postojanja prošlosti i njezina utjecaja na sadašnjost na različite materijalne i nematerijalne načine

Priloženi materijali

Materijal br. 5 Slike spomenika trgovine robovima

Materijal br. 6 Citati političara s komemoracija Prvog svjetskog rata

Materijal br. 7 Videosnimke uništavanja baštine

Materijal br. 8 Svjedočanstva osoba koje su preživjele genocid

Nastavna aktivnost br. 1: Izrada ploče sjećanja (20 minuta)

Ova će aktivnost biti od pomoći vašim učenicima u pretvaranju složenog koncepta sjećanja u nešto stvarno i opipljivo korištenjem osobnih predmeta te će im omogućiti raspravu o sjećanjima koje su izabrali. Neka učenici izaberu jedan predmet, mjesto ili trenutak s kojim povezuju osobno sjećanje koje im je i danas važno. Neka u razred donesu predmet ili sliku/fotografiju u vezi s uspomenom koju su odabrali.

Podijelite samoljepljive listiće u tri različite boje na koje moraju napisati kratke odgovore na sljedeća pitanja:

- Je li to moje osobno sjećanje? Ili se toga sjećaju i druge osobe? Tko su te osobe?
- Je li taj predmet povezan s radosnim ili tužnim sjećanjem?
- Hoću li rado podijeliti priču povezanu s ovim predmetom ili ću je radije zadržati za sebe?

Napišite sljedeće koncepte na pojedinačne velike listove papira i stavite ih na ploču u svom razredu:

Koncept A: osobno/kolektivno

Koncept B: pozitivno/negativno

Koncept C: javno/privatno

Sada neka učenici postave svoju sliku ili predmet i pripadajuće odgovore na odgovarajući list papira pod konceptom sjećanja koji im je najrelevantniji. Ako postoje povezanosti među različitim vrstama sjećanja neka ih označe povlačenjem crta između svojih slika/predmeta i bilješki. Dok to čine, neka objasne kako su ta sjećanja mogla pridonijeti njihovoj identitetu i kakav su utjecaj imala na njih.

Grupni rad br. 1: Upisivanje sjećanja u krajoliku (20 minuta)

Sjećanja (dobra i loša) često postaju stvarna ili opipljiva preko javnih spomenika koji nam pomažu raspoznati značenje te imaju snažnu simboliku za ljude.

Podijelite učenicima materijal br. 5, a zatim neka analiziraju slike spomenika trgovine robovima i odgovore na sljedeća pitanja o kojima je također riječ u materijalu:

- Prema vašem mišljenju, što arhitekt/umjetnik ovim spomenikom želi reći u vizualnom i emocionalnom smislu?
- Mislite li da je u tome uspio/uspjela?
- Koji spomenik po vašem mišljenju najbolje prenosi svoju poruku i zašto?

Podijelite učenike u male grupe i zatražite od njih da zamisle vlastiti spomenik trgovine robovima. Koje bi važne elemente povezane s poviješću robovlasništva uključili u svoj rad? Gdje bi postavili svoj spomenik i zašto?

U okviru ove aktivnosti možete pitati učenike i koje vrste sjećanja ili spomenika bi voljeli postaviti u sredinama iz kojih dolaze. Kako bi potaknuli razmišljanje o tom pitanju, pogledajte u razredu sljedeći video pod nazivom „U posjetu spomeniku” (Memory Walk) koji su izradili mladi ljudi kao dio inicijative Kuće Anne Frank u Amsterdamu, a nakon toga raspravite o pitanjima koja se postavljaju.

<https://www.youtube.com/watch?v=xTGtviX4Ces>

Izvor: You Tube kanal [Memorijalna šetnja | muzej Kuća Anne Frank](#) © Anna Frank House

Rasporedite učenike u male grupe u kojima će pripremiti scenarij za „Memorijalnu šetnju” (Memory Walk) s kojim su upoznati i koji se, po mogućnosti, nalazi u njihovu neposrednom okruženju. Također možete i sami odlučiti na kojima će raditi. Svakako neka razmotre ključne kriterije kao što je odabir spomenika, pitanja koja će postaviti, osobe s kojima će razgovarati, mjesta koja će snimati itd.

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

Nastavna aktivnost br. 2: Stvaranje i očuvanje identiteta: uloga muzeja i školskih udžbenika (20 minuta)

Izvor: Wikipedija

Nacije i društva koriste se prošlošću kako bi stvorile kolektivna sjećanja ili čak zajednički identitet koji povezuje sve građane. Tijekom zadnjih dvjestotinjak godina dvije stvari koje su nam relativno poznate upotrebljavaju se kao „alati” ili temeljni elementi za stvaranje nacionalnih kolektivnih identiteta, a to su povijesni muzeji i školski udžbenici.

Jeste li s vašim razredom posjetili povijesni muzej? Ili se uskoro pripremate na posjet? Možda su vaši učenici izvan nastavnog vremena već posjetili povijesni muzej sa svojim obiteljima. Neka učenici razmisle o tome na koji su se način muzeji u prošlosti koristili kao mjesta na kojima se stvara nacionalni identitet i kako to izgleda danas? Pogledajte s učenicima sljedeću snimku i zatim raspravite s njima o tome kako je moglo doći do toga da se muzeji smatraju mjestima u kojima se mogu stvarati i promicati identiteti.

<http://ed.ted.com/lessons/why-do-we-have-museums-i-v-maranto>

Izvor: [TEDEd](#)

Razmislite o sljedećim točkama:

- muzeji kao mjesta koja nam govore o prošlosti
- muzeji kao mjesta u kojima se čuvaju i prikazuju drevni artefakti nacija i naroda
- muzeji kao mjesta znanja
- muzeji kao mjesta obrazovanja za mlade i stare

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

Kada je riječ o nacionalnim (povijesnim) muzejima, jesu li oni zaista u potpunosti reprezentativni? Predstavljaju li uistinu cijelo društvo? Tko je uključen? Tko bi mogao biti izostavljen?

Školski udžbenici bili su i ostali važni instrumenti kojima države pokušavaju stvarati „kolektivne identitete“. Povijesni udžbenici posebno su važni u stvaranju nacionalnih i regionalnih identiteta jer sadrže priče o nacionalnim herojima, velikim bitkama ili teškim razdobljima stanovništva. Neka učenici prolistaju udžbenike pitajući se kako je ondje definiran i predstavljen kolektivni identitet. O kome je riječ? Tko je izostavljen? Postoje li ljudi ili skupine u vašoj zemlji koje nisu dospjele u školske udžbenike? Neka učenici izrade umjetnički kolaž priča i pojedinaca uvrštenih u udžbenike kojim će se prikazati kako se nacija prisjeća nekih i slavi njihovo ime, dok često zaboravlja spomenuti druge.

Grupni rad br. 2: Politika sjećanja (10 minuta)

Predmet našeg sjećanja, zajedno s načinom i uzrokom, razlikuje se među ljudima, mjestima i razdobljima. Način na koji se prisjećamo prošlosti služi određenoj svrsi u sadašnjosti. O samom činu sjećanja stoga se često raspravlja, a ponekad ga se unutar društava žestoko osporava.

Razdijelite učenike u jednake grupe i podijelite im materijal br. 6. Neka učenici pročitaju izjave političara i institucijske izvore o stogodišnjici Prvog svjetskog rata 2014. te odgovore na sljedeća pitanja o kojima je također riječ u materijalu:

- Na koji način te izjave povezuju prošlost i sadašnjost?
- Koja od te četiri izjave prenosi zamjetno drugačiju poruku?
- Što tu poruku čini drukčijom u odnosu na ostale tri poruke?

Zatim neka učenici izmisle jednu ili dvije rečenice kao dodatak svakom citatu, koje bi odgovarale duhu govora. Organizirajte raspravu u razredu kako bi se iznijeli rezultati.

Grupni rad br. 3: Zašto uništavanje baštine predstavlja napad na identitet? (15 minuta)

U materijalu br. 7 pronaći ćete video izvještaje o uništavanju kulturne baštine. Podijelite učenike u podjednake grupe i dajte svakoj grupi po jedan primjer. Neka odgovore na sljedeća pitanja o kojima je također riječ u materijalu, a nakon toga podijelite i usporedite njihove odgovore u okviru rasprave u razredu:

- Što bi mogle biti namjere ljudi koji stoje iza takvog uništavanja?
- Kako reagiraju ljudi koji svjedoče uništavanju?
- Što bi predmeti ili građevine koje se uništava mogle predstavljati ili značiti za sukobljene skupine?

Nastavna aktivnost br. 3: Sjećanje ili zaborav? (20 minuta)

Izreku „nikada ne zaboravi“ često čujemo u vezi s tragičnim povijesnim događajima koji sežu od genocida do ratova i terorističkih napada. Međutim, čin sjećanja potpuno je drukčiji za one ljude koji su te događaje doživjeli izbliza i za one koji ih nisu osjetili na svojoj koži. Ljudi koji proživljavaju takve fizičke, emocionalne i psihičke traume ponekad imaju istinsku potrebu sjećati se da bi postali svjesni onoga što se dogodilo i tako započeli novi život. Drugi, međutim, imaju istinsku potrebu zaboraviti što se dogodilo kako bi zacijelili rane i u nekim slučajevima pokušali započeti novi život u zajednicama koje su donedavno stajale na suprotnim stranama.

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

Podijelite učenicima materijal br. 8 i u razredu pročitajte osobne doživljaje dviju preživjelih osoba genocida u Srebrenici 1995. i Ruandi 1994. Neka vaši učenici razmotre različite načine na koje su se te osobe odlučile prisjećati nemilih događanja i neka ocijene razloge takve odluke.

Na stranu odluku koju preživjeli donose sami, očuvanje sjećanja na bolnu prošlost vrlo je važno i za njihove potomke i društvo u cjelini. Neka učenici pogledaju sliku u materijalu br. 9 i potaknite ih da se osvrnu na važnost prikazanog predmeta koji je dio stalnog postava izložbe u Kući europske povijesti, a pritom se nadovežite na sljedeća pitanja o kojima je također riječ u materijalu:

- Umjetnici koji su izradili umjetničko djelo „Josefov kaput” ugradili su Josefove slike i njegova pisana sjećanja u odjevni predmet, a i sami o njemu govore kao „kaputu koji je postao biografski zemljovid”: što je po vama bila njihova namjera?
- Josef je jedini iz svoje obitelji preživio holokaust: zašto mislite da je za njegovu kćerku i njezina supruga bilo posebno važno zaštititi i očuvati njegova sjećanja?
- Autori su stvorili ovo djelo zato da ga izlože: zašto bi takav osobni predmet povezan s obiteljskom pričom trebali vidjeti drugi ljudi? Zašto ga je važno uvrstiti u izložbu o europskoj povijesti?